SPRAWOZDANIE Z XI NIEMIECKO-POLSKIEGO KOLOKWIUM PRAWA ADMINISTRACYJNEGO
Jena, 22 - 25 września 1999 r.

Idea wspólnych, niemiecko-polskich kolokwiów zrodziła się w latach 70-tych. Pierwsze zorganizowane zostało w Regensburgu. Kolejne odbywały się co dwa lata (na przemian w Polsce i w Niemczech). Z pewnością można mówić o pewnym fenomenie tych kolokwiów. Nie opierają się one bowiem na żadnej spisanej umowie, a skupiają profesorów z wydziałów prawa kilkunastu uniwersytetów niemieckich i kilku polskich. Są one organizowane z potrzeby poznania problemów prawnych, systemu nauki i nauczania w sąsiednim państwie, z potrzeby wymiany myśli naukowych i doświadczeń praktycznych.

Warte podkreślenia jest to, że do pierwszych konferencji dochodziło mimo różnic ustrojowych między obu państwami, a nawet można powiedzieć, wbrew oficjalnej polityce. Okazywało się, że niemieccy i polscy prawnicy rozmawiają językiem tych samych konstrukcji teoretycznych i instytucji prawnych. Wspólne są bowiem europejskie korzenie niemieckiego i polskiego prawa oraz nauki.

Do tych korzeni wróciła Polska po 1989 r. Kolokwia niemiecko-polskie nabrały nieco innego charakteru. W coraz węższym zakresie konfrontowane są systemy prawa niemieckiego i polskiego, przeważa tematyka nawiązująca do idei integracji europejskiej i prawa europejskiego. Tak też było na X-tym Jubileuszowym Kolokwium organizowanym przez Katedrę Publicznego Prawa Gospodarczego UAM w Poznaniu we wrześniu 1997 r. (Sprawozdanie T. Rabskiej – RPEiS 1997 r., nr 4). Plonem tego Kolokwium są dwie książki obejmujące referaty i głosy w dyskusji; jedna w języku niemieckim pt. *Entwicklungstendenzen das Allgemeinen Vereraltnngstechts und das Städtebenrechts* (Boorberg Velag), druga w języku polskim pt. *Kierunki rozwoju prawa administracyjnego. Podstawowe zagadnienia prawa budowlanego i planowania przestrzennego* (Wydawnictwo Poznańskie).

Przed przejściem do relacji z XI Kolokwium należy wspomnieć także o innym aspekcie niemiecko-polskich kolokwiów. Są one okazją do poznania najznamienitszych ośrodków uniwersyteckich obu państw, spotkań z przedstawicielami władz administracyjnych oraz do zawiązywania i pielęgnowania więzów koleżeńskich i przyjacielskich. Ten międzyludzki wymiar spotkań ma nie mniejsze znaczenie dla uczestników niemiecko-polskich kolokwiów niż wymiar naukowy.

Organizatorem XI Niemiecko-Polskiego Kolokwium Prawa Administracyjnego była Katedra Prawa Państwowego, Administracyjnego i Europejskiego Uniwersytetu im. F. Schillera w Jenie. W Kolokwium uczestniczyło 14 profesorów polskich oraz 23 profesorów niemieckich. Wśród nich nestorzy prawa publicznego: prof. dr Winfried Brohm i prof. dr Hastmut Manrer obaj z Uniwersytetu w Konstancji, prof. dr Werner Thieme z Uniwersytetu w Hamburgu.

Tegoroczne Niemiecko-Polskie Kolokwium przebiegało pod hasłem: „Przełom w prawie publicznym" (Ius Publicum im Umbruch). Problem ten był rozważany w ramach dwóch tematów generalnych:

I. Europejska integracja jako wyzwanie dla prawa konstytucyjnego;

II. Reformy administracji i prawa administracyjnego.

W ramach każdego z tematów generalnych przedstawione były dwa tematy szczegółowe, każdy referowany przez Autora niemieckiego i Autora polskiego. Razem wygłoszono osiem referatów. Ta nowa koncepcja kolokwiów (wcześniej prawie wszyscy uczestnicy opracowywali odrębne referaty podporządkowane ogólnej tematyce) zakładała swobodną, spontaniczną wymianę poglądów, wywołaną problemami podniesionymi w referacie. To założenie okazało się słuszne. W dyskusji, na którą przeznaczono sporo czasu, wszyscy mogli zabrać głos, nawiązać dialog, następnie prowadzący obrady bądź któryś z uczestników podsumowywał wypowiedzi na dany temat. Należy podkreślić, że dyskusja była bardzo ożywiona i bogata merytorycznie.

W pierwszy dzień obrad, tj. 23 września przed południem zaprezentowane zostały dwa referaty nt.: „Konstytucja europejska w procesie tworzenia"; jeden wygłosił prof. dr hab. Władysław Czapliński (INP PAN), drugi – prof. dr Ingolf Pernice (Uniwersytet Humboldta w Berlinie). Warte podkreślenia jest, że obaj autorzy pojęcie Konstytucji Europy łączyli z traktatami założycielskimi Unii Europejskiej (Wspólnot Europejskich), zastanawiając się, co tak rozumiana Konstytucja ma wspólnego z konstytucją w tradycyjnym rozumieniu (czyli konstytucją państwa) i co obie konsty-

tucje dzieli. W dyskusji prof. dr hab. T. Rabska przypomniała o prowadzonych już w latach 1992 - 96 pracach nad Konstytucją Europy w formie odrębnego dokumentu.

Po południu tego dnia kolejne referaty na temat: „Europeizacja narodowego prawa konstytucyjnego" wygłosili: prof. dr Dieter Scheuing (Uniwersytet w Würzburgu) i Mirosław Wyrzykowski (UW).

D. Scheuing podkreślał, iż Konstytucja Niemiec od momentu jej uchwalenia jest „europejska". W myśl preambuły społeczeństwo niemieckie otwarte jest na Europę. Interesującym wątkiem referatu prof. Scheuinga była historia niemieckiej suwerenności po II wojnie światowej.

Z kolei M. Wyrzykowski przypomniał historię polskiego konstytucjonalizmu oraz wskazał na równoległość procesów europeizacji i budowy systemu politycznego w polskich przepisach konstytucyjnych po czerwcu 1989 r. (częściowo wolnych wyborach do Sejmu i Senatu).

Drugiego dnia konferencji rozważane były dwa tematy szczegółowe. Na temat: „Potrzeby, inicjatywy i założenia reform" referaty wygłosili: Reiner Schmidt (Uniwersytet w Augsburgu) i M. Szewczyk (UAM).

Prof. dr R. Schmidt przedstawił swoje przemyślenia dotyczące podstawowych zagadnień objętych niemiecką debatą nad reformami. Są one ujmowane w następujące hasła: elastyczność i otwartość na innowacje, skuteczność, jawność i odpowiedzialność.

Referat autorów polskich traktował ogólnie o wymogach reform administracyjnych (Z. Leoński) oraz przedstawiał podstawowe założenia i problemy reformy administracji publicznej, przeprowadzonej w 1997 r. (M. Szewczyk). Na tle ostatnio wymienionych rozważań rozwinęła się interesująca dyskusja nt. zasady pomocniczości.

Po południu drugiego dnia Kolokwium obradowano na temat „Administracja i prawo administracyjne w kooperującym państwie". W referacie prof. dr. G. F. Schupperta (Uniwersytet Humboldta w Berlinie) zaakcentowany został problem państwowego i prywatnego wykonywania zadań administracji publicznej z uwzględnieniem szczebli (rodzajów) odpowiedzialności administracji. Referat stanowił teoretycznoprawne uogólnienie stosowanych w dogmatyce rozwiązań. Irena Lipowicz inaczej ujęła tytułowe zagadnienie. Najpierw nawiązała do dyskusji o współpracy i koordynacji gospodarczej, jaka prowadzona była na łamach naszej literatury w latach 70-tych. Następnie referentka przedstawiła wybrane aspekty wykonywania administracji publicznej w Polsce, dystansując się od teoretycznych koncepcji kooperującego państwa.

Referaty oraz głosy w dyskusji tradycyjnie już wydane zostaną w Niemczech (w języku niemieckim) i prawdopodobnie, wzorem materiałów z X Niemiecko-Polskiego Kolokwium także w Polsce, w języku polskim.

Bożena Popowska